

Învățământul academic privat din Germania

[Aspects of private higher education in Germany]

Alexander RUBEL

Abstract: *The German higher education system comprises two forms of institutions: universities (Universitäten) and institutions of applied studies (Hochschule). The importance of private higher education institutions was low for a long period of time. Although students of private universities are rather an exception in Germany, the sector of private education has registered considerable growth rates in the last years. The trends towards liberalization have brought to the fore the neoliberal idea that the state should limit itself to its main duties. Private universities in Germany are perceived as rather elitist, partly because of the high education fees. The direct relation of private universities with future employers and with the economy make the high education fees look like a reasonable investment. Private universities in Germany are meant more to complement the state system or to exceed the latter by quality, elitism, and the relationships with the economy.*

Keywords: *non-state universities, universities of applied sciences, state, private.*

Preambul

În Germania, o universitate privată nu este în mod automat o „universitate” în adevăratul sens al cuvântului. Acest lucru se datorează faptului că sistemul german de învățământ superior recunoaște două forme de instituții de învățământ superior care, în general, ar fi numite universități în străinătate și în alte limbi. Astfel, avem: universități (*Universitäten*), care se caracterizează prin orientarea lor teoretică și prin accentul pus pe cercetare, și instituții desemnate prin termenul german general *Hochschule*. Acestea din urmă includ și așa-numitele

Fachhochschulen (universități de științe aplicate), care în ultimii ani au ales denumiri creative, în special în limba engleză, cum ar fi „University of applied sciences” sau altele similare, bineînțeles, pentru a fi percepute ca universități „reale”; dar, folosirea termenului german *Universität* nu le este permis.

Universitățile de științe aplicate sunt – ca să spunem așa – mai orientate spre practică și se concentrează pe cursuri de inginerie, asistență socială, economie aplicată etc. În principiu, universitățile de științe aplicate nu au dreptul de a acorda doctorate; acest drept le este rezervat doar universităților. De asemenea, cercetarea

(cel puțin cercetarea fundamentală)
nu are loc aproape niciodată în

Fachhochschulen. În acest sens, *private Hochschulen* (adică „universitățile private”, în limba română) ar fi instituții de învățământ superior administrate privat care au dreptul de a acorda diplome academice. Astfel, instituțiile private de învățământ superior includ universități private, universități de științe aplicate și colegii de artă și muzică. Instituțiile de învățământ superior neguvernamentale sponsorizate de o comunitate religioasă sunt denumite „kirchliche Hochschulen” (instituții de învățământ superior ecleziastice). Acestea nu vor fi discutate aici.

În Germania, existau în 2013 (apogeul până acum) 125 de instituții de învățământ superior recunoscute de stat, care beneficiază de susținere și organizare privată, ceea ce corespunde unei cote de peste 20% dacă ne referim doar la numărul instituțiilor și nu la cifra studenților școlarizați (în 2013 existau peste 400 de instituții de învățământ superior recunoscute de stat în total)¹. Dintre universitățile private, doar 23 sunt universități „reale” sau instituții de învățământ superior echivalente cu universitățile (unele dintre acestea acordă și doctorate), 99 sunt universități private de științe aplicate – *Fachhochschulen* – și 3 sunt colegii private de artă și muzică (cifrele actuale arată o ușoară scădere a numărului de instituții private de învățământ superior acreditate)².

În prezent, în Germania există în jur de 250 000 de studenți care studiază la instituții de învățământ superior private. Conform datelor din

2018/19, s-a înregistrat o tendință de creștere, numărul studenților din cadrul instituțiilor de învățământ superior private dublându-se în raport cu anul 2000³. Cu toate acestea, marea majoritate a tuturor studenților din Germania (aproximativ 94%) sunt educați în universități de stat⁴.

Evoluția istorică⁵

Universitățile private au o tradiție îndelungată în lumea germanofonă. În trecut, cele două mari confesiuni, proprietățile, breslele și camerele de comerț erau principalii sponsori ai universităților private. Prima universitate sub patronaj privat, care există și astăzi, a fost înființată la începutul secolului al XIX-lea. Tradiția universităților private de ecleziastică merge chiar mai departe în istorie. Cu toate acestea, odată cu apariția ideii de stat-națiune și a structurilor de stat în Europa la începutul secolului al XIX-lea, domeniul învățământului superior a devenit din ce în ce mai mult un domeniu de stat și a fost supus unui cadru constituțional și birocratic. În cazul Germaniei, acest lucru este ilustrat în mod clar de înființarea de universități prusace în secolul al XIX-lea, combinată cu crearea unei administrații de stat pentru universități. Tulburările politice, economice și sociale au sprijinit în mod constant dezvoltarea universităților de stat din Germania până în secolul XX.

Importanța instituțiilor de învățământ superior private a fost scăzută pentru o lungă perioadă de timp în

POLIS

toate structurile statale germane. Cu
toate acestea, deși studenții de la uni

versitățile private sunt mai degrabă o excepție în Germania, sectorul educației private a înregistrat rate de creștere considerabile în ultimii ani. Tendințele de liberalizare care au apărut la mijlocul anilor 1980 au adus în prim-plan ideea neoliberalismului: statul ar trebui să se limiteze, pe cât posibil, la sarcinile sale principale.

În sectorul german al învățământului superior, se poate observa în mod clar o stabilire a elementelor competitive. Instituțiile de învățământ privat pot fi recunoscute ca instituții de învățământ superior de către ministerele competente ale landurilor și, astfel, se află pe picior de egalitate cu instituțiile de învățământ superior de stat. Baza juridică pentru aceasta este secțiunea 70 din *Legea-cadru pentru învățământul superior*, care este completată de legislația corespunzătoare a landului (vezi următorul paragraf).

După cum spuneam, sub aspect cantitativ, sectorul învățământului superior privat din Germania a fost caracterizat de o creștere constantă în ultimii ani, în special în ceea ce privește numărul de studenți și de studenți în primul an. Instituțiile private de învățământ superior s-au poziționat în acest mediu în diferite moduri.

Cadrul juridic⁶

Recunoașterea de către stat a instituțiilor de învățământ superior private este reglementată de *Legea-cadru federală privind învățământul*

superior (HRG, „Hochschulrahmengesetz”), mai exact HRG §70, și de legile privind învățământul superior ale landurilor, deși landurile pot adopta reglementări care depășesc Legea-cadru federală. Responsabilitatea pentru acreditarea instituțională a instituțiilor de învățământ superior nestatale revine Consiliului pentru știință (*Wissenschaftsrat*). Din cele 125 de instituții private de învățământ superior, 58 sunt administrate ca societăți cu răspundere limitată (GmbH, un fel de SRL-uri) și 47 ca societăți cu răspundere limitată de interes public (gGmbH; SRL non-profit). În plus, unele instituțiile private de învățământ superior sunt administrate sub forma juridică a unei asociații (e.V.), a unei societăți pe acțiuni (AG) sau a unei fundații universitare⁷.

Instituțiile private de învățământ superior pot invoca dreptul fundamental al libertății științei, care îi protejează pe toți cei implicați în activități științifice de ingerințe inadmisibile în procesele științifice de obținere și transmitere a cunoștințelor. În cazul instituțiilor private de învățământ superior, înființarea instituției este, de asemenea, protejată de Constituție (*Grundgesetz*), ceea ce nu exclude obligația de a obține recunoașterea și acreditarea din partea statului. Cu toate acestea, protecția drepturilor fundamentale în conformitate cu Articolul 5 (3) din *Grundgesetz*, ca „normă fundamentală cu valoare determinantă” față de instituțiile de învățământ superior neguvernamentale, are, de

asemenea, un efect obligatoriu în sensul că, în cazul unei potențiale influențe asupra libertății științifice garantate de constituția cadrelor di

dactice individuale din instituțiile de învățământ superior private (sau administrate de biserică), aceasta își produce efectul și în cadrul instituțiilor de învățământ superior private. Aceasta din urmă se aplică în special poziționarea cadrelor didactice individuale față de administrațiile universitare. În consecință, permiterea și garantarea activității academice libere pentru membrii lor este criteriul central pentru o organizație de învățământ superior conformă cu Constituția, de asemenea pentru instituțiile de învățământ superior ale operatorilor privați și pentru biserici. În acest sens, este de datoria statului să se asigure că libertatea academică este garantată în universitățile nestatale.

Legea fundamentală nu impune alegerea unei anumite forme juridice pentru instituțiile de învățământ superior de stat și pentru cele private. Pe lângă această libertate a științei, protejată de Constituție, dreptul fundamental la libertatea de ocupație și de întreprinzător, prevăzut la articolul 12 din *Grundgesetz*, și dreptul de proprietate, prevăzut la articolul 14, joacă, de asemenea, un rol important pentru universitățile private și pentru cele administrate de biserici. Ambele drepturi fundamentale protejează în primul rând interesele economice ale instituțiilor de învățământ superior private și ecleziaștice și necesită, printre altele, o protecție suficientă a încrederii în activele investite în înființarea și în funcționarea unei instituții de învățământ superior.

Aceste poziții juridice trebuie să fie luate în considerare, inter alia, la stabilirea perioadei de valabilitate a recunoașterii sau acreditării de stat și în cazul revocării acesteia. Un conflict între interesele operatorului și libertatea academică protejată de Constituție a cadrelor didactice care lucrează în instituția de învățământ superior este posibil și face obiectul negocierilor privind organizarea internă a instituțiilor de învățământ superior private și a celor administrate de biserici în cadrul recunoașterii de stat, care, printre altele, trebuie să asigure un echilibru între interesele operatorului și cele ale cadrelor didactice angajate.

În cadrul procedurii de acreditare, care este realizată de Consiliul Științei (sau Consiliul pentru Științe) în ultimii 20 de ani (*Wissenschaftsrat*, o organizație comună a guvernului federal și guvernelor landurilor pentru consultare și supraveghere în domeniul cercetare și învățământ superior, doar parțial comparabil cu ARACIS), sunt în prim plan următoarele criterii: pretenția instituțională, profilul și obiectivele de dezvoltare; structura de management, organizarea și managementul calității; personalul; studiul și predarea; cercetarea și practica artistică; echipamentele spațiale și materiale; finanțarea. Până în prezent, Consiliul pentru Științe a efectuat 207 acreditări și reacreditări, dintre care 20 cu decizii negative (până în martie 2020). Astfel, 90% dintre pro

cedurile din 2001 au fost soluționate pozitiv⁸.

O caracteristică specială a sistemului de învățământ german este federalismul. Suveranitatea asupra sistemului educațional aparține fiecărui land în parte, ceea ce înseamnă că reglementările constituționale și HRG oferă doar cadrul pentru elaborarea politicii în domeniul învățământului superior. Posibilitatea legiuitorilor landurilor de a modela legislația germană în domeniul învățământului superior a crescut semnificativ din 2006, odată cu eliminarea competenței guvernului federal în materie de legislație-cadru. Cadrul juridic din sistemul de învățământ german permite o varietate de forme juridice și de structuri organizatorice ale instituțiilor de învățământ superior. Această diversitate federală în legislația germană privind învățământul superior afectează, de asemenea, instituțiile de învățământ superior private care sunt, în general, abordate în legile landurilor respective privind învățământul superior în legătură cu recunoașterea de stat. Legile landului privind învățământul superior conțin dispoziții mai mult sau mai puțin detaliate pentru instituțiile de învățământ superior private și pentru cele administrate de biserici, care sunt, totuși, considerabil mai mici decât densitatea de reglementare pentru sectorul de stat. Toate acestea se concentrează pe stabilirea condițiilor pentru recunoașterea de stat și pe condiționarea acesteia de anumite cerințe care se aplică și universităților de stat. Accentul este pus pe cerințele

generale privind orientarea programelor de studiu, calificarea și remunerarea personalului didactic și respectarea sistemului juridic. Aceste particularități parțiale și confuze ale sistemului federal nu fac subiectul demersului de față.

Recunoașterea de către stat a instituțiilor de învățământ superior private și ecleziastice, care este o condiție prealabilă pentru acordarea de diplome și titluri reglementate de stat, este realizată de către landuri. Acesta constituie temeiul juridic pentru funcționarea instituției de învățământ superior. Prin notificarea de recunoaștere, o instituție de învățământ superior privată (mai exact, instituția care sponsorizează, adică fondatorul privat, indiferent dacă e vorba de un SRL sau o fundație) devine o *Beliehene*, un fel de „înzestrată” sau „împuternicită” (prin figura juridică a *Beleihung*, „înzestrarea/împuternicirea”, autoritatea de a îndeplini sarcini suverane în formele de acțiune de drept public este transferată către persoane juridice de drept privat sau persoane fizice). Astfel, aceasta este autorizată să confere diplome și titluri universitare și, prin urmare, să îndeplinească în nume propriu o sarcină de drept public sub forma unei acțiuni de drept public. Obiectul conferirii este susținerea examenelor academice, conferirea titlurilor universitare, eliberarea certificatelor academice și (în unele cazuri) desfășurarea proce-

durilor de doctorat și, dacă este cazul, de abilitare, precum și acordarea titlului de doctor sau a *venia legendi* (autorizația de a preda). Încredințarea nu se extinde la admiterea studenților, la încetarea de către universitate a unei relații educaționale cu un student și la activitățile corpului studentesc. În toate aceste domenii, universitatea acționează în temeiul dreptului privat.

Finanțarea⁹

Învățământul superior este finanțat în mare parte din resurse de stat, în conformitate cu tradiția europeană. Statul garantează învățământul superior prin finanțarea universităților de stat. Chiar dacă instituțiile de învățământ superior private și cele conduse de biserici participă la finanțarea publică în moduri și în proporții foarte diferite, în Germania – cu excepția unui grup de instituții de învățământ superior „refinanțate” conduse de biserici și de alte instituții de învățământ superior – există doar într-o mică măsură modele stabilite de interacțiune structurată public-privat în finanțarea învățământului superior. Nu există niciun drept legal justificat din punct de vedere constituțional pentru instituțiile de învățământ superior ale operatorilor privați (și bisericesti) la ajutor financiar din partea statului; nici recunoașterea statului nu stabilește un astfel de drept. Reglementările juridice, în special practicile administrative din landuri pentru sprijinirea instituțiilor

de învățământ superior nestatale cu fonduri publice, sunt extrem de diverse. Posibilitatea cofinanțării de către stat a instituțiilor de învățământ superior conduse de operatori privați este tratată foarte diferit de către legislativele statelor. Și în acest caz, există un mozaic federal. Unele landuri sprijină mai mult decât altele instituțiile private de învățământ superior (în șapte landuri nu există niciun fel de contribuții financiare din partea acestor landuri pentru instituțiile private de învățământ superior)¹⁰. Sprijinul financiar direct pentru instituțiile de învățământ superior neguvernamentale poate fi acordat sub forma unei finanțări inițiale în faza de înființare, a unui sprijin financiar pentru măsuri de investiții și a unui ajutor financiar pentru funcționarea continuă a instituției de învățământ superior. Aceste posibilități de finanțare sunt realizate în diferite moduri (sau nu sunt realizate deloc) la nivelul landurilor.

Accesul redus al instituțiilor de învățământ superior private la finanțarea publică rămâne o problemă: multe dintre ele critică faptul că tipul lor de instituție de învățământ superior nu este suficient luat în considerare în programele de finanțare publică¹¹. Această critică se referă în special la distribuirea fondurilor federale ale pactului pentru învățământul superior. Pentru a face față cererii crescute de locuri în universități, începând cu 2007, guvernul federal și cel al landurilor cofinanțează în părți egale fiecare loc

universitar suplimentar creat din 2005 încoace, cu o sumă de 13 000 de euro. În trecut, locurile de studiu create de universitățile private erau parțial incluse în calculele efectuate în acest scop. Cu toate acestea, în majoritatea landurilor, aceste fonduri nu au fost transferate instituțiilor private de învățământ superior sau au fost transferate doar parțial. Potrivit VPH, doar Baden-Württemberg, Hesse, Renania-Palatinat, Schleswig-Holstein și Saxonia-Anhalt au transferat fonduri către universitățile private. Conform unui calcul efectuat de IW Cologne, instituțiile private de învățământ superior au pierdut aproximativ 647 de milioane de euro în perioada 2007-2015. Deoarece aceste fonduri au fost transferate universităților de stat, „universitățile private le-au subvenționat practic pe cele de stat”

Prin urmare, nu se poate vorbi de o reglementare generală (nici măcar la nivelul landurilor) în ceea ce privește subvențiile de stat și finanțarea parțială a universităților private. Acest lucru este adesea criticat de cei afectați și, de asemenea, politicienii înțeleg că tratamentul diferit al instituțiilor similare din punct de vedere structural (parțial în același stat federal) nu respectă principiul egalității și continuă să promită reforme. Indiferent de acest lucru, regula de bază este că universitățile private se finanțează predominant și în principal din taxele de școlarizare (partea principală) și din diverse alte venituri (activități economice, sponsorizări etc.). Taxele de școlarizare – care, în funcție de programul de studii, variază de la 120 la peste 4000 de euro pe lună la universitățile private (universitățile bisericești sunt cele mai ieftine) – constituie baza de finanțare decisivă a universităților private din Germania.

În multe cazuri, cea mai importantă bază pentru autofinanțarea cu succes a universităților private este alegerea formei juridice. Mai mult de 70% dintre universitățile private au un statut non-profit, deoarece fondatorii și operatorii sunt fie înregistrați ca asociație sau fundație (câteva), fie ca gGmbH. Statutul non-profit este însoțit de o scutire generală de impozite (doar aproximativ 27% dintre acestea sunt organizate ca operatori cu orientare comercială). Avantajul decisiv al acordării statutului de organizație non-profit este

scutirea de impozite sau reducerea de impozite acordată acestor instituții. În plus față de scutirile și facilitățile prevăzute în legislația privind impozitul pe cifra de afaceri și impozitul pe proprietate, societățile recunoscute ca fiind privilegiate din punct de vedere fiscal beneficiază în special de scutiri, avantaje sau reduceri în legislația privind TVA (scutire completă), impozitul funciar, impozitul pe profit și impozitul pentru întreprinderile mici și mijlocii. În plus, acestea au dreptul de a emite chitanțe pentru donații în conformitate cu secțiunea 10b din *Legea germană privind impozitul pe venit* (EStG), astfel donatorul poate deduce donația lui către o universitate privată cu 100%. Mai presus de toate, activitățile operatorilor care au ca scop special „universitatea”, anume toate venitu

rile și cheltuielile legate de educație (în special taxele de școlarizare), sunt în principiu scutite de impozit, inclusiv de impozitul pe cifra de afaceri, adică TVA¹³.

Beneficiul fiscal pentru instituțiile de învățământ superior private poate fi considerat un sprijin indirect. În Germania, pot fi observate și alte forme de sprijin indirect pentru instituțiile de învățământ superior private. De exemplu, faptul că multe dintre aceste instituții de învățământ superior folosesc infrastructura (proprietăți, clădiri) universităților și instituțiilor de stat poate fi considerat, de asemenea, un sprijin indirect. Utilizarea (comună) a bibliotecilor, de exemplu, este deosebit de frecventă. Profesorii de la universitățile de stat pot ocupa și posturi secundare la universități private. În acest caz, instituțiile de învățământ superior nestatale utilizează competența academică din sectorul învățământului superior de stat în scopuri proprii, pe bază de taxe, în special pentru a organiza cursuri.

Sprijinul de stat pentru studenți

Taxele de școlarizare, în funcție de valoarea lor, pot reprezenta o problemă pentru anumite grupuri de studenți. În principiu, participarea studenților la programe de subvenții de stat (adică la „burse”) este posibilă prin reglementările după așa-numita *BAföG* și la universitățile private. Legea federală de promovare a educației stabilește un sprijin ce corespunde aproximativ bursei sociale

românești, valoarea actuală maximă, dacă studentul îndeplinește toate criteriile, fiind de 861 euro; cine locuiește cu părinții primește cel mult 592 euro.

Universitățile private au dobândit printr-o recunoaștere națională (acreditare) dreptul de a susține examene la fel ca universitățile de stat și de a acorda diplome universitare. Și aici este posibilă o subvenționare prin mecanismul *BAföG*, în aceleași condiții ca și în cazul studiilor la o universitate de stat. Cu toate acestea, taxele de școlarizare nu sunt finanțate de *BAföG*. *BAföG* ar trebui să servească doar mijloacelor de subzistență și nu este acordată cu sume mai mari doar pentru că studentul trebuie să plătească taxe de școlarizare. Studenții trebuie să strângă acești bani altfel (eventual prin intermediul unor „joburi” studențești). Cu toate acestea, la cerere, se schimbă limita veniturilor proprii, care este în mod normal scăzută pentru beneficiarii *BAföG*. Studenții pot invoca un caz de dificultate referindu-se la taxele de școlarizare și astfel pot câștiga în plus, dacă cererea este aprobată¹⁴.

Structura personalului

O comparație a datelor de personal ale instituțiilor de învățământ superior din Germania arată că instituțiile de învățământ superior private și cele conduse de biserici – cu fluctuații considerabile – au în medie un număr semnificativ mai mic de angajați cu normă întreagă și,

POLIS

în consecință, mai puțini profesori
decât instituțiile de învățământ supe

rior de stat. Desigur, universitățile private sunt, în general, mult mai mici decât cele de stat. În plus, acestea lucrează mult mai mult cu personal cu jumătate de normă.

Profesorii cu normă întreagă dintr-o instituție de învățământ superior sunt considerați în mod tradițional ca fiind un element esențial pentru asigurarea calității, nu numai în predare și cercetare, ci și în autoadministrarea instituției de învățământ superior. Liniile directoare pentru acreditarea instituțională ale Consiliului German pentru Științe și Științe Umaniste stipulează că predarea trebuie să fie „predominant, adică mai mult de jumătate, realizată de personalul didactic cu normă întreagă din cadrul instituției”; acesta este un standard minim pentru instituțiile de învățământ superior nestatale, care nu se aplică în această formă instituțiilor de învățământ superior de stat. Există, de asemenea, o mare libertate în ceea ce privește salariile, deși în unele landuri acestea se bazează pe salariile de stat și sunt stabilite anumite salarii minime. Cu toate acestea, condițiile și cerințele pentru candidații la catedre sunt în mare parte identice cu cele ale universităților de stat¹⁵.

Profiluri ale universităților private

Ca urmare a orientării lor către piață, universitățile private nu oferă cursuri de egiptologie sau de studii literare. Accentul este pus pe cursuri de studiu relevante din punct de vedere economic și orientate spre

practică. Cursurile de economie sunt dominante în ofertele lor și sunt cele mai cerute cursuri la universitățile private din Germania. Cu toate acestea, discipline de nișă relevante din punct de vedere economic, cum ar fi designul vestimentar (de exemplu, la „Akademie für Modedesign” din Idstein), se adresează, de asemenea, studenților orientați spre piață. În general, sunt oferite cursuri de studiu care nu generează costuri de infrastructură extrem de ridicate (disciplinele de științe naturale sunt oferite doar într-o măsură limitată).

Un deficit frecvent menționat al instituțiilor de învățământ superior private este faptul că cercetarea – simplificată în linii mari – nu are loc practic nicăieri în cadrul instituțiilor private, cu excepția celor care sunt administrate ca universități cu drepturi depline, cu dreptul de a acorda doctorate și care dispun de finanțare suplimentară (fundații etc.). Cu toate acestea, cele mai multe universități private se concentrează în mod deliberat pe predare și pe calificări care sunt apropiate sau chiar similare cu ceea ce fac studenții în viața profesională. Modelul de afaceri al majorității universităților private face ca proiectele de cercetare costisitoare să fie mai puțin relevante. În același timp, există nemulțumiri legate de faptul că universitățile de stat și institutele de cercetare tradiționale, orientate spre cercetare, ignoră în mare măsură toate eforturile depuse de universitățile private

16

Cercetarea în universitățile cu programe de studii universitare de licență se limitează adesea, dar nu întotdeauna, la cunoașterea stadiului actual al cercetării de către cadrele didactice, la integrarea rezultatelor actuale ale cercetării în procesul de predare și la punerea în aplicare a unor proiecte de cercetare de mai mică amploare, adesea și ca parte a predării. Aceste universități reprezintă majoritatea furnizorilor privați de servicii. Cu toate acestea, în opinia Consiliului pentru Știință (*Wissenschaftsrat*), cele câteva universități private orientate spre cercetare, care au dreptul de a acorda doctorate, sunt de-a dreptul remarcabile și excelente în ceea ce privește performanța lor în domeniul cercetării. Pe de altă parte, în cadrul procedurilor de acreditare instituțională a universităților private care nu au dreptul de a acorda doctorate, Consiliul pentru Știință și Științe Umaniste a criticat, în unele cazuri, activitățile de cercetare existente și orientarea insuficientă spre cercetare¹⁷.

Semnificația și rolul universităților private din Germania

În termeni simpli, universitățile private din Germania au reputația de a fi instituții destul de elitiste, care pot fi folosite doar de câțiva privilegiați, în parte din cauza taxelor de școlarizare destul de ridicate (în medie, aproximativ 600 de euro/lună). Există într-adevăr programe de burse

la unele universități private, dar probabil că evaluarea generală este că doar cei care au suficient capital pot studia la aceste universități. Programele de studii cu fracțiune de normă, care sunt oferite în principal de universitățile private, sunt deosebit de importante pentru peisajul general al învățământului superior din Germania. În acest domeniu, „studentii” care lucrează dispun deja de capitalul necesar iar cursurile de studii corespunzătoare sunt, într-o anumită măsură, forme de formare continuă în contextul „învățării pe tot parcursul vieții”.

Învățământul la distanță este, de asemenea, în centrul atenției multor universități private. În aceste domenii, tocmai universitățile private sunt cele care completează oferta deficitară a furnizorilor de la stat, care abia în ultimii ani au descoperit acest domeniu pentru ei înșiși – însă cu ezitare. Din acest motiv, instituțiile private de învățământ superior continuă să fie deosebit de atractive pentru un grup din ce în ce mai mare de persoane cu calificări de învățământ superior care ar dori să studieze cu jumătate de normă după ce și-au terminat prima diplomă sau formarea profesională. Importanța crescândă a învățării pe tot parcursul vieții și includerea cursurilor de educație și formare continuă în dezvoltarea profesională asigură cote de piață importante pentru instituțiile de învățământ superior cu competențe speciale în domeniul învățământului la distanță și al cursurilor de studii cu frecvență redusă. Importanța acestui

POLIS

segment devine deosebit de evidentă dacă ne gândim că cel puțin o treime din totalul studenților din sectorul nestatal profită de astfel de oferte.

Prin urmare, universitățile private nu reprezintă o concurență reală pentru universitățile de stat, și vice-versa. În Germania, studiile la universitățile de stat sunt, în principiu, gratuite. Astfel, nu există concurență între cele două sisteme pentru reducerea taxelor de școlarizare. Suport individual mult mai intens (seminarii mici) și legătura directă a universităților private cu viitorii angajatori și, în general, cu „economia”, fac ca

și taxele de școlarizare ridicate să pară adesea o investiție rezonabilă. Universitățile private în Germania reprezintă un concept și o abordare complet diferite de oferta de stat. Ele vin mai mult în completarea sistemului de stat (life-long learning, învățământ la distanță) sau depășesc prin calitate, elitism și legăturile cu economia, rețelele de angajare etc. pe cele de stat¹⁸.

Note

- 1 N. Buschle & C. Haider, „Private Hochschulen in Deutschland”, in *WISTA - Wirtschaft und Statistik*, 1/2016, 75-86: p. 77, disponibil la <https://www.destatis.de/DE/Methoden/WISTA-Wirtschaft-und-statistik/2016/01/private-hochschulen-deutschland-012016.html>, accesat la 20.05.2021.
- 2 Cele mai importante date și statistici actuale pot fi găsite în următoarele publicații și servicii online: <https://www.privathochschulen.net/hochschulen>. A se vedea și publicațiile oficiului național de statistică (Statistisches Bundesamt) referitor la universitățile private: <https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bildung-Forschung-Kultur/Hochschulen/Tabellen/privathochschulen-hochschularten.html>
- 3 <https://www.handelsblatt.com/politik/deutschland/bildung-studentenzahl-seit-2000-verzehnfacht-womit-private-hochschulen-immer-mehrlernwillige-locken/25452906.html?ticket=ST-5037487-6iy1ICcvTROt-OTIHPQso-ap3>

- 4 ***, *Private und kirchliche Hochschulen aus Sicht der Institutionellen Akkreditierung*, Drucksache 2264-12, Wissenschaftsrat Bremen 2012, p. 38, disponibil la <https://www.wissenschaftsrat.de/download/archiv/2264-12.html>, accesat la 21.05.2021.
- 5 A se vedea mai multe referințe bibliografice în Buschle&Haider, *op. cit.*, p. 75.
- 6 Aici mă bazez în special pe descriere amănunțită din raportul *Wissenschaftsrat* despre acreditarea universităților private, *ed. cit.*, pp. 67-83.
- 7 Buschle&Haider, *op. cit.*, pp. 77-78. Mai detaliat despre formele constitutive, în raportul *Wissenschaftsrat*, *ed. cit.*, pp. 44-48.
- 8 A. Frank, A. Kröger, J. Krume, V. Meyer-Guckel, *Private Hochschulen. Entwicklungen im Spannungsfeld von akademischer und gesellschaftlicher Transformation*, Edition Stifterverband: Essen, 2020, pp. 28-29, disponibil la <https://www.stifterverband.org/private-hochschulen>, accesat la 22.05.2021.

- ¹ Acest capitol urmează în linii mari discuția detaliată din *Wirtschaftsrat, ed. cit.*, pp. 38-65. Cartea cea mai detaliată pentru tema este H. Barz (ed.), *Handbuch Bildungsfinanzierung*, Wiesbaden 2010.
- ² *Wissenschaftsrat, ed. cit.*, p. 48.
- ³ *VPH Verband der Privaten Hochschulen (2017)*. Positionspapier des VPH zur Reglementierung der Corporate Governance privater Hochschulen durch den Wissenschaftsrat. Online http://www.private-hochschulen.net/fileadmin/user_upload/20-17_VPH-Positionspapier_Corporate_Governance.pdf [accesat la 21.05.2021]
- ⁴ A. Frank et al., *ed. cit.*, p. 34.
- ⁵ Pentru referințe detaliate, a se vedea *Wissenschaftsrat, ed. cit.*, pp. 44-45.
- ⁶ <https://www.bildungsexperten.net/bildungschannels/studium/private-hochschulen-und-bafog-geht-das/>, accesat la 22.05.2021.
- ⁷ *Wissenschaftsrat, ed. cit.*, pp. 59-62 cu mai multe detalii și cu literatura de specialitate.
- ⁸ A. Sperlich, „Private Hochschulen in der deutschen Hochschulforschung. Oder: «Noch nicht mal ignorieren!», in *Die Hochschule: Journal für Wissenschaft und Bildung*, 17 (2008) 2, pp. 126-139, disponibil la <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0111-pedocs-163854>, accesat la 24.05.2021.
- ⁹ *Wissenschaftsrat, ed. cit.*, pp. 108-109.
- ¹⁰ Pentru o perspectivă comparativă a se vedea la E.-F. Darraz, G. Lenhardt, R. Reisz, M. Stock, *Private Hochschulen in Chile, Deutschland, Rumänien und den USA – Struktur und Entwicklung*, Wittenberg 2009, disponibil la https://www.hof.uni-halle.de/dateien/ab_3_2009.pdf, accesat la 22.05.2021.

Bibliografie

- BARZ, H. (ed.), *Handbuch Bildungsfinanzierung*, Wiesbaden 2010.
- BUSCHLE, N. & C. Haider, „Private Hochschulen in Deutschland”, in *WISTA - Wirtschaft und Statistik*, 1/2016, pp. 75-86.
- DARRAZ, E.-F., G. Lenhardt, R. Reisz, M. Stock, *Private Hochschulen in Chile, Deutschland, Rumänien und den USA – Struktur und Entwicklung*, Wittenberg 2009.
- FRANK, A., A. Kröger, J. Krume, V. Meyer-Guckel, *Private Hochschulen. Entwicklungen im Spannungsfeld von akademischer und gesellschaftlicher Transformation*, Edition Stifterverband: Essen, 2020.
- SPERLICH, A., „Private Hochschulen in der deutschen Hochschul-

- forschung. Oder: «Noch nicht mal ignorieren!», in *Die Hochschule: Journal für Wissenschaft und Bildung*, 17 (2008) 2, pp. 126-139.
- ***, *Private und kirchliche Hochschulen aus Sicht der Institutionellen Akkreditierung*, Drucksache 2264-12, Wissenschaftsrat Bremen 2012.

Surse electronice

- www.bildungsexperten.net
www.destatis.de
www.handelsblatt.com
www.private-hochschulen.net